

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVAT-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Egyházi beszéd.

A világháború idején, 1914 október 31-én.

Előima.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Jó napjaink világosságában a te orcád fényét látjuk tündökölni, elsötétült hajlékunk homályából is a te léted sugára dereng. Akár, ha magosságba emeltetünk, akár, ha mélységbe vettetünk alá; akár, ha nyugszunk, akár, ha ragad a háborúság árja, mindenütt a te neved köszikláját érezzük lábaink alatt. A nyár hévsége ellen árnyékoló sátor, tél zivatara ellen melengető szárny; kápráztatásban szelídítő köd, világító tűz a sötétségben; boldogságban tartóztató intés, veszedelemben mosolygó biztatás te vagy nagy Isten, kinek „szárnyaid árnyékába most is menekülünk, amíg elvonnak a veszedelmek“. (Zsolt. LVII. 2.)

Nem zúgolódnunk jöttünk, nem hánytorgatni békételenül, hogy „miért cselekedted ezt velünk?“ (Luk. II. 48.) Csak erőt gyűjteni, hogy ingatagságra hajlásunk megállhasson a veszedelmek kísértései között.

Tudjuk, hogy szenvedni kell a bűnért, amelyben születünk; szenvedni a létért, melynek első pillantása is sírással köszöntött reánk; szenvedni verejtékkel a falat kenyérért, önmegtagadás feltörő jármával minden emelkedő lépcsőfokért; szenvedni csendes türessel, dicsekedő kereszthordozással annak „nevéért“, (Csel. IX. 16.) ki a boldogság útjával az alázatosságot, könyhullatást, éhséget, szomjúságot, tiszta szív szelíd irgalmaságát, az igazságért való háborúságot jelentette ki. (Máté V.)

Ezt jelentetted meg azzal is, hogy szent fiad: a Jézus Krisztus által fegyvert küldtél a világra. (Máté X. 34.) A fegyver pedig hasonlást, küzdelmet, léleknek önmagában is, másokkal is viaskodását, nappalok verejték hullatását, éjszakák

nyugtalanosságát; a vég békességét, de az út háborúságát; haladást, de próbáltatást, dicsőséget, de sebeket is jelent.

Nagy Isten, te, ki őseinket méltókká tetted arra, hogy a megváltó szent nevéért, az igazságért és világosságért, a szabadságért és tökéletességért, amaz új égért és új földért szenvedjenek, tégy erősekké és bátrakká, érdemesekké és méltókká minket is arra, hogy „senki meg ne tántorodjék közülünk a szorongattatások között; tudván azt, hogy mi arra rendeltettünk“, (I. Thess. III. 5.), hanem minden mi nyomorúságaink és veszedelmeink között a czélt közelítve, a győzedelmet bizonyosra véve vígan és bátran követhessük a szent nyomokat, melyek a golgothán keresztül vezetnek a dicsőség országa felé. Amen.

A. i. Máté, X. 34. Ne gondoltok, hogy azért jöttem, hogy békességet bocsássak a földre, hanem hogy fegyvert.

K. H.! Az alázatos, szelid, jóságos istenember ajakáról olyan különösen hangzanak a szent leckebe szavak. Nem békességet bocsát a földre, hanem fegyvert! Pedig Ézsaiás látnoki lelke, mint „békesség fejedelmét“ (IX. 6.) ülteti a lelki világ királyi székébe. A világmegváltás szent fájdmától vajúdó éjszakán a kegyelemmel aláhajlott egek kárpítja „békesség“-et hirdető angyalok énekétől zengett: „Dicsőség a magosságos mennyekben Istennek és e földön békesség“. (Luk. II. 14.) A megfáradottak, megterheltek, háborúságot szenvedők, keseredett szívűek, vakok, siketek, sánták, kórságosok azzal a reménységgel fogóznak ruhája szegélyébe, hogy megnyugtató, gyógyulást, békességet szerez nekik. S e reménységről tudták, tudjuk mi is, hogy „meg nem szegyenít“. (Róm. V. 5.)

Miért tehát az a bántó kinyilatkoztatás, hogy fegyvert hozott? Azért, mert ez az igazság. Az igazságról pedig minden ellentartás nélkül annak

kell első sorban is bizonyosságot tenni, aki maga az igazság. Egyensúlyozott lelke küldetésének következményeivel biztosan vet számot. Tudta, hogy ha az isteni igazsággal megérinti a földet, nyomban hasonlós támad a világosság és sötétség fiai között. Tudta, hogy az az igazság, amely nem ebből a világból való, soha se tudja ezt a porvilágot mennyországgá emelni, amely világból az ő tudománya való. Beteg képzelődés vértelen táplálékával nem is táplálja tanítványait; fellegvárakba nem emeli őket, hogy aztán a tények vaskezetől összetörve csalódás sírjába hulljanak s átkozzák őket, mint hitetőt. A földet, e földi életet olyannak állítja oda, mint aminő. Jelenében, jövődjében gyarlónak, nyomorútnak; amit javítani igen, de teljesen megjavítani nem lehet. Elmúlásáig, végéig mindig föld marad; rajta az ember ember, hússal és vérrel, eredendő nyomorúsággal és ösztönös gonoszossággal.

Jézus hirdeti a szeretet egyenlősítő törvényét, de azért kijelenti, hogy „szegények mindenkor lesznek velünk“ (Máté XXVI. 11.); elénk adja a hűség és engedelmesség isteni példáját, de azért kijelenti, hogy „gonosz szolgák“ hűtlen sáfarkodása a világ végéig folyik. (Máté XXIV. 48.) Vezet a szentségre törekvés isteni parancsa, de azért az „*egek szenteinek*“ uralkodását nem a föld szenteinek, hanem ama „*négy nagy állatnak kárhozatos uralkodása*“ előzi meg. (Dániel VII.) Az „*egy pásztor*“ kitarja az „*egy akol*“ hívogató kapuit, de kijelenti, hogy csak a „*vég idején lesz, amikor eltöröl minden birodalmat, hatalmat és erőt*“. (I. Kor. XV. 24.) Békesség terülő csendjébe belemennydörgi a világ végének megrázó próféciaját: „*nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen*“. (Luk. XXI. 10.)

Tehát nemzetek, országok, birodalmak, hatalmak és erők lesznek e világ múltáig. Lesznek az elkülönítő érdek sáncolt, köfalazott határaival; hatalmi elsőbbség véres versenyével, egymást keresztező törekvések összecsatlanó fegyvereivel. Lesznek a maguk külön igazságaival, amelyekre a hit konokságával esküsznek s amelyeknek ellentéteit a tudomány terén csak próbálják eldönteni; de végül mégis a vér és vas rettentő mérlegén döntik el. Ez épen olyan törvénye a földi világnak, mint a békesség és az Isten dicsőítése annak, ahová ez

a könyben és vérben forgó sárteke a tűz által megtisztítva elragadtatik. Kain halálos ütése s a végítéletkori nagy összeroppanás: kezdete és záradéka annak a világtörténelmi folytonosságnak, amely a fegyver jegyében sorakoztatja fel a múlt s újra születő nemzedékeket.

Kinek „*teljes hatalom adatott földön és mennyen*“ (Máté XXVII. 18.): az Úr Jézus Krisztusnak ezt megváltoztatni is lett volna hatalma. Kényszer békesség jármába szoríthatta volna a lelkeket. De sokalta az árat, amit az emberiségnek fizetni kellett volna ezért a változásért. Szabadságát kellett volna feláldoznia, amellyel jogosítva van választást tenni a jó és gonosz között. Hová lett volna az a méltósága, mellyel „*olyanná lett, mint egy*“ a mennyei hatalmak közül. (I. Móz. III. 22.); hová lett volna a dicsekedése, mellyel Pál apostol meglöbögatja a keresztyén dicsőség zászlaját: „*mindenek szabadok nekem*“ (I. Kor. VI. 12.) s amellyel az isteni fiúság magaslatára inti fel a galácia-belieket: „*szabadságra hívatottak*“. (Gal. V. 13.) A szabadság áldásáért hordoznunk kell a keresztek, melyekre bennünket az élet nagy küzdelme felmagasztal.

Ebbe a küzdelembe a világ megváltója új fegyvereket hozott. Az isteni örök igazságok fegyvereit. Kezébe adta a léleknek, hogy törje le velük a test hatalmát; kezébe az új embernek, hogy ő-ember holtteste felett kiált a ki a diadalt, kezébe a hitnek, hogy az Istenhez jutás útját szabaddá tisztítsa velük; kezébe a nemzeteknek, országoknak, birodalmaknak, hogy létük, boldogulásuk, tökéletesbedésük erőpróbaiban ezekkel vívják meg a viadalt.

Ezek a fegyverek „*nem testiek*“. (II. Kor. X. 4.) de vitézkedésük csatamezején a föld törvénye szerint a testi fegyverekkel is szövetséget kell kötniök. Erejüknek átal kell menni a vas erejébe s a lelki vitézkedés égi koszorúja előtt a harcmezők cserkoszorúját tűzni a küzdő homlokára. Fegyvertelen szenteket csak a kezdet apostolsága teremt. Amint az igazság a világ erejére is támaszkodhatik, azonnal szolgálatába veszi ennek fegyverét. Nagy Konstantin látomásában fegyvereknek mutat irányt a fényes kereszt. Testi erők véres mérkőzésébe állítja be a döntő erőt. Hit-hagyó Julián lelkéből karddal kihúzott vérén ke-

Református zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégibb
könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

resztül buggyan ki a vallomás, hogy meggyőzte a „galileus“.

Óh! Akik az igazságért rohannak a harcok tüzebe, akik szentséges nagy eszmékért osztanak és vesznek halált, legyenek nyugodtak; mert nem cselekesznek olyat, ami miatt azt mondaná nekik az Úr Jézus: „*tavoztatok tőlem ti átkozottak*“ (Máté XXV. 41.) Péternek, aki mestere védelmére kardot rántott, nem azt mondja, hogy törje ketté és dobja el, hanem csak azt, hogy tegye helyére szabályját; ezt is csak azért, hogy „*beteljesedjenek az írások*“, (Máté XXVI. 53.) mert különben az ég angyalainak seregével veretné le ellenségeit. Mikor pedig Pilátus azt kérdezi tőle: „*te vagy-e a zsidók királya?*“ így felel: „*Az én országom nem e világból való. Ha e világból való lenne, az én szolgálaim vitézkednének, hogy át ne adassam ellenségeimnek*“ (János XVIII. 36.) Az e világból való országokat pedig — mint láttuk — meghagyja az ítéletig. (I. Kor. XV. 24.) A „*császárnak megadatja, ami a császáré*“ (Máté XXII. 21.) Tehát országok létezését, császárok hatalmát, katonák fegyveres vitézkedését isteni tekintélyével szentesíti.

K. H. ! Ime isteni igazolás aranypecsétjével ékesítve állanak előttünk a történelem ama lapjai, melyek a reformáció hősi küzdelmeinek emlékeivel vannak tele írva. Ebben az igazolásban nemcsak a lelki fegyverek fenséges vitézkedése, nemcsak a fegyvertelen vértanúság kereszthordozása, hanem a hősi seregek rohanása, fegyveres hatalma, dicsősége; a csatamezőre omlott vér, a tűzkereszttségben elszállott lélek is megkapta a megszenteltetést. Milyen betegen, milyen rongyosan állana előttünk a történelem lelke, ha kiszagatnánk belőle a harci bátorság idegét s a fegyveres dicsőség ékességeit letépdesnénk róla. Milyen disztelen lenne a múltunk Bocskay, Bethlen s a Rákócziak nélkül és milyen kihalt a magyar pantheon, ha be nem népesítenék a neves és névtelen hősök ezrei? ! Lehetne-e kilátásos egy olyan jövőendő, melyre nem vérrel írták meg az útlevelet és mi volna a lelkiismereti s alkotmányos szabadság biztosítéka ebben a hazában, hanem ha az a bátorság, mely mindenkor kész belevetni magát a hősi küzdelmek vérviharába! Óh az örök béke apostolai vagy álmodozók, akiknek

lába nem éri a földet, vagy számítók, akik elakarják altatni a bátorság lelkét, hogy a világ felett emberi tudománnyal és nyelvvel uralkodjanak. Szerencse, hogy rájuk olvashatjuk a Jelenések könyveből: „*Tudom a te dolgaidat, hogy az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy*“ (III. 1.)

A reformáció az örök újhódás tisztító fegyverével lépett a világba; s szabadságért vívott küzdelmek tüzeiben forrott össze a haza életével. Épen ezért sem az örök béke, sem a világpolgárság emberi találmányára nem esküdhetik. A háborúkat, mint az erő, érték, bátorság és áldozatosság borzasztóan felséges próbáltatásait Isten rendelkezéseiül elfogadja, magának Jézusnak mondaná szerint: „*mikor hallotok háborúkról és zendülésekről, meg ne félemeljetek, mert ezeknek meg kell lenni*“ (Luk. XXI. 9.) A haza fogalmát vallásos ihlettel imádja körül; földi örömét virágaiba mosolyogja át, kalászait verejtékével harmatozza be s földjét forró vérével megöntözi.

K. H. ! „*A mi atyáink ittak a lelki kősziklából, amely követi őket, a kőszikla pedig a Krisztus volt*“ (I. Kor. X. 4.) Ez a kőszikla volt az erő, melyen a vihar szárnyaszegetté törte magát; ez volt a bátorság, mely a villámok fölé emelkedett, ez a méltóság, mely büszke fenséggel uralkodott a zajló vizek felett.

Meg kell itatni ebből a kősziklából a mi lelkünket is és akkor Pál apostollal mi is „*dicselkedünk a háborúságokban, tudván, hogy a háborúság békességes türest szerez; a békességes türest pedig próbatétel; a próbatétel reménységet, a reménység pedig meg nem szégyenít*“ (Róm. V. 3., 4., 5.) Reménységünk pedig az, hogy ha „*a test és vér nem örökölheti az istenországot*“, (I. Kor. XV. 50.) a megigazitott lélek örökölni fogja ingyen kegyelemből a Jézus érdeméért az ítélet után. Ámen.

Utóima.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Bölcsességben gyarapodva, vigasztalódással gazdagodva, reménységgel erősödve távozzunk szent házadból. Szent igéd újra az volt nekünk, ami mindenkor szokott lenni: hatalom idvességünkre.

Övedezz fel bennünket állandóan ezzel a hatalommal, mely világossággal sugározza be a

KÉSZÍT:

minden a fényképészeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ↔

Kozmann és Társa

fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme ↔ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujfalussy-ház. ↔

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepnapon is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig *

kezdetet, véget s mind azt, ami e két határ közé esik s „*amely a mi hitünket nem emberek bölcsességén, hanem a te erődön nyugtatja*“ (I. Kor. XVI. 13.)

Ne engedd, hogy az emberi tudományok különböző szele elsodorjon bennünket e hatalomtól valaha. Ne engedd, hogy szemünk vaksága, lábunk tévedezése, kívánságunk bűne által megsalátva hiábavaló dicsekedéssel kisebbsítsük meg magunkat s oktalanságunk szembekerüljön te ved, ki tökéletes bölcsesség és mindenható hatalom vagy.

Bölcsességed ismerete békítsen ki bennünket e világ sebeivel, nyomorúságaival; a sok drága vér kiomlásával és könnyekkel, melyeknek zápora a veszteséget öntözi; békítsen ki a háborúságokkal, veszedelmekkel, mint hitünk megdicsőítő próbáival; hatalmad pedig tanítson felmagasztaló alázatosságra, melynek porából szeretettel és irgalommal magadhoz emelsz.

Emeld magadhoz oltalomra, védelemre, megtartásra és győzedelemre hazánk szent ügyét, vedd alá a sátánt tusakodó gonoszsaival; dicsőítsd meg az igazságot s az igazság győzedelme után adj békességet szent fiadnak érdemért. Ámen.

Dr. Baltazár Dezső.

A reformáció ünnepén.

Nagy idők nagy hőseiről emlékezünk e napon. A reformátorokról, kiknek élete sem volt drága, csak hogy elvégezzék a munkát, amelyre a Lélek indította fel őket, melynek következtében egy új világ állott elő a régi helyén. Az a világ, amelyben ma is élünk s amelybe lassankint barát és ellenség elhelyezkedett: az emberiség egy új, boldogítóbb korszaka. Luther kezdte, Kálvin szervezte, Zwingli meghalt érte. Amint hogy ma is élnek, munkálkodnak s meghalnak a hősök azért az ügyért, melynek szolgálatába szegődtek, azért az eszméért, amely szívökhöz forrott, a hazáért, a szabadságért, melynek zászlói alatt száz meg százezer magyar vére festi pirosra most is a földet ott túl a Kárpátok bércein s ott lenn a Dunának s a Szávának partjain.

Védelmet adj nekik s adjon nekik diadalt az

örökkévaló szent Isten, akinek kezében van letéve sorsunk, amint védte, takargatta és megsegítette a hitújítás bajnokait. A Jézusra néztek ők, ki az ellenséges világba azzal a biztatással küldte ki remegő tanítványait, hogy aki megtartja az ő életét, elveszti azt, aki pedig leteszi az ő életét a szent ügyért, Jézusáért, megtalálja azt. Magunkért, ő érettök s a hazáért aggódunk mi is. Vegyünk bátorítást az apostolok, a reformátorok példájából s higgyünk erősen; ragaszkodjunk a szabadsághoz rendületlenül s ne féljünk, nézzünk a halálnak szemébe bátran. A rendületlen hit és szabadságszeretet, a halálig menő önfeláldozás tette nagygyá a reformátorokat s azokat, akik nyomdokaiba léptek. A rendületlen hit és szabadságszeretet, az élet bátor letévése fog megtartani minket is.

A rendületlen hit Istenben, ki nem hagyja el a benne bízókat. Mi is benne hiszünk, ki ezer éven keresztül védelmezett és tartott. És ügyünk igazságában, melyet nem perelhet el s nem homályosíthat el a gonosz. A lánglelkű, csapongó képzeletű Luther a Sátán, az ördög alakjában személyesítette meg. Úgy tetszett, szemtől-szembe áll vala vele, akkor is, midőn Wormsba idéztetett, akkor is, midőn az őt féltő jóbarátok meggyőződése szerint a biztos halálba indult. Kérték, ne menjen. „Elmegyek, ha annyi ezer ördög lenne is ott, amennyi cserép a háztetőkön“. És elment és győzött. Wartburgban az elzárt magányban is a Sátánnal tusakodott. Az, mint a Megváltónak, neki is birodalmat, világi hatalmat ígért. Lebírta ezt is. Hát Kálvin, aki a régi törvény alól szabadult s az új törvényt nem tisztelő genfi nagyokkal küzdött? Akit orgyilok fenyegetett s kinek feje fölé pallost vontak, akit száműztek? Nem rendült meg csak egy pillanatra sem s még a komor máglya sem térítette el az útról, amelyre lépett. És Zwingli, a legszabadabb szellemű s a leglágyabb szívű a nagyok között? Bátran kezébe ragadta a zászlót s úgy halt meg a véres kappeli mezőn. „A testet megölhetitek“. Meg. Látjuk, érezzük. Ezreket ölnek meg ma is. Ott foly ki a vér ifjú szívökből lent délen s fent messze északon. Ott nyeli el utolsó sóhajokat a trombita harsogás s az ágyúdörej. Ott, a nowemiasztó s más mezőkön, ahol a hősöket egy közös

IFJ. BARTHA ISTVÁN DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35.

**KÖVEZŐ-MESTER ÉS
UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ**

Elvállal kocsisútak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálok. — Telefon 785. szám.

sírnak adták s ahol a mi kedveseink közül, a magyar református egyház hívei és hű fiai közül, a főiskolának tanárai hősi halált halt ifjú tanára U. Szabó Gyula pihen.

Ne sirassuk őket, mert a világszabadságért, a hazáért haltak s higgyük erős hittel, rendületlen meggyőződéssel, hogy nem hiában haltak. Amint hogy nem hiában éltek és haltak azok, akiknek emlékezetét ma kegyeletesen újítjuk, akikről október 31-én emlékezünk. A nagy reformátorokról, akiknek élete sem volt drága, csak hogy elvégezzék a megbízatást, amelyre elhívtak s teljesítsék a szolgálatot, melynek következtében egy új világ állott elő a régi helyén. Ez a világ, amelyben ma magunk is vagyunk, de amely ismét megújításra vár. Hősök munkája cselekszi ezt, hősök önfeláldozása míveli ezt. Szívünkbe zárjuk őket s példájuk után indulunk.

dr. Ferenczy Gyula.

A mi futásunk.

„Az újság“, az „Est“ és valószínű, hogy valamennyi lap lekicsinylőleg, pláne az „Est“ egész sértőleg szól azokról, akik a muszka közeledtére elhagyták helyeiket s családjaikkal biztosabb helyre törekedtek. Könnyű akár Budapestről, akár Debrecenből a lapszerkesztő uraknak hősködni, — lekicsinylőleg, sértőleg nyilatkozni a menekülőkről! Könnyű a biztos odúból adni a jó tanácsot! Lettek volna csak azok a kicsinylően nyilatkozó urak Ungban, Beregben, vagy Máramarosban! Hallották volna csak az ágyúk bömbölését! Látták volna csak a menekülők ezreit, — ne ott, Budapesten avagy Debrecenben, hanem a veszélyeztetett helyen, — vajjon úgy írának-e mint irtak!?

Aztán minket, békés polgárokat a katonasághoz hasonlítani! Hát nem tudják az urak, hogy a katonát mi teszi rettenthetetlen hőssé?! A fegyver, melynek markolatát a kezében szoríthatja, a tölténytáska, melyben az öldöklő golyó százait tudja, — a sorában levő gép-

fegyver, a srappell, az ágyú! Ő neki hősi bátorságot kölcsönöz a tudat, hogy a halált nem csak az ellenség, de ő is bőven osztogatja! De mi polgárok?! Volna csak minden községben egy-két gépfegyver, volna csak egy-két ágyú! Volna csak minden fegyverfogható férfi kezében egy jó puska 50—100 tölténnyel; akkor jöhetne a kozák, jöhetne a muszka! Esetleg hősileg mind elhullanánk, de meg nem futamodnánk! De így, csupasz kézzel?!... Nem kell gúnyolódni, nem kell sértegetni! Az urak, akik a biztos odúban olyan nagy hősök, — szinte gyáva nyulakká lennének.

Amíg csak a lapokból merítettem a harctéri tudósításokat, én is hős voltam. A háború megindulása óta kivétel nélkül minden vasárnap délelőtt a háborús viszonyokra vonatkozó buzdító, lelkesítő egyházi beszédet tartottam a templomban. Délután pedig ima után minden vasárnap tájékoztattam híveimet az eseményekről s mindég a legrózsásabb színben tüntettem fel előttük a helyzetet. Békésebb időben is, — büszkén mondhatom — nem üres templomnak predikálok, de most különösen özönlének a hívek a templomba s mindannyiszor könnyes szemekkel ugyan, de megnyugodva távoznak onnan.

Hanem már szept. 28—29-ike körül — Munkács szomszédságunkban lévén — híveim körében lehetett hallani ilyen hangokat is: „a Tisztelendő úr csak áltat, a Tisztelendő úr mindég csak kedvező hírekkel biztat bennünket, míg egyszer arra viradunk, hogy nyakunkon a muszka“. „Munkácsra csak kétségbeesést és riadalmat lát az ember“. E héten már sűrűn jöttek hozzám a kérdezősködők: „igaz-e, hogy Ungba is, Beregbe is betörték a muszkák?“

A lapokból mit sem olvasván, biztattam, bátorítottam őket, de már arcukról leolvastam, hogy szavaimat kétkedéssel fogadták. A Munkácsról jövő hírek hallatára magam is gondolkozóba estem, — bár ezt el nem árultam — gondolkozóba estem annyival inkább, mert e héten a mezőn járva a munkácsi hegyek felől olykor-olykor tompa moraj ütötte meg füleimet, amit akkor a katonaság gyakorlatozó lövéseinek gondoltam.

KRAUSZ GYULA

∴ KÉZIMUNKA-ÜZLETE ∴

DEBRECEN,
KOSSUTH-UTCZA 3. SZ.

Nagy választékban kaphatók:

Selymek és Pamutok	Torlónia
Északi szövetek	Kelím
Netz-kanavák	Futók
File	Miliók
Madeira vásznak	Tálczakendők
Kongrék	Asztal- és ágy- terítők
Szultán-szövetek	Függönyök
Aida	Smyrnák

— Montirozások és himzések —
a legjutányosabb árban készíttetnek.

Okt. 1-én aztán feleségem és a tanítónő bementek Munkácsra érdeklődni. Ők, valamint az ekkor bentlévő falusiak rémhírekkel jöttek haza. Látták a városba Szolyva felől rendetlen futásban rohanó hatonákat, látták a szinte Szolyva felől a városba száguldó katonai autók sokaságát, látták erre a város felfordulását. Feleségem nem az az asszony, aki könnyen megijed. A veszedelmet sejtve szaladt az esperesi hivatalba, mint egy tanácsot kérni s ott azt az értesítést veszi, hogy az esperes családjával már biztosabb helyre ment. Útközben egyik-másik ismerősével találkozva, mind csak azt tanácsolja neki: „minél előbb haza menni, pakolni s biztosabb helyre menekülni“! Ily lelki állapotban még mindég nem vesztette el lélekjelenlétét. Remegő kis leánykánkat kézen fogva rohan a városházához, ahol százan és százan szoronganak útlevel után esengve. Sehoh sincs biztató hang! Négy helyen is írják s adják az útlevelet! Feleségem is kér és kap is! Így jött haza. Itthon már sirva kér, hogy csak pakoljunk s menjünk! Gyermekeim megrémülve sírnak . . . . Csitítom s bátorítom őket . . . . Bár feleségem s a tanítónő mondják a látottakat, nem tudok hinni. Magára hagyom a remegő családot s a községi bíróval kocsióra ülünk s megyünk meggyőződést szerezni Munkács felé. Alig érünk ki a munkács—bereg-szászi főútra, a híres „Veres-koresmá“-nál nem kell tovább mennünk. Rettenetes volt az esti szürkületben látomásunk! A szekerek százai, a menekülők ezrei táruult szemekkel elé. A „veres-koresma“ híres megálló hely. Itt találkoztunk a társadalom minden rendű- és rangú tagjaival, ismerősökkel, hivatalnokokkal, adik mindnyájan könnyező szemekkel mondták: „menekülni!“

A bíró is, jó magam is a látottakon s hallottakon sirva fakadtunk s siránkozva jöttünk haza, várva a küldöncöt, kit már elindulásunk előtt menesztettünk a szomszéd községben lakó körjegyzőhöz, kérdeve mit tegyünk? Megjött mihamar ez is az írásos üzenettel: „aki teheti jól teszi, ha biztosabb helyre megy“.

Így mentem el én is 9-én reggel — családommal együtt — Nyirben lakó sógoromhoz, ahol már a vasúti

állomáson találtam kilenc vasúti őrnekek családját, kiket maga az államvasút szállított oda. Az első kedvező hírhallatára 12-én haza jöttem. Adja Isten, itt lakásom állandó legyen. — A lapok lekicsinylése csak annyiban bánt, mert biztos odúból ered. Teljesen meg vagyok győződve, hogy veszélyeztetett helyen — hasonló esetben — a lekicsinylők, főleg ha családostak, épen úgy eselekedtek volna, mint mink, a lekicsinylettek.

Izsnýete, 1914 okt.

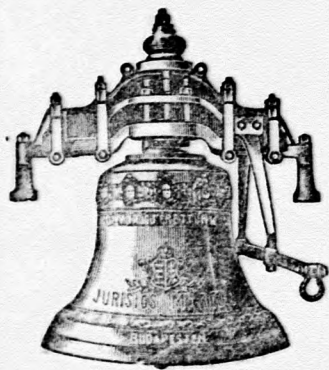
Süttő József,
ref. lelkész.

A lelkészválasztás revíziója és a káplánkérdés.

A mi lelkünket ugyan most a világháború tölti be, melynek tüze itt valósággal éget, de hát épen azért foglalkozunk más égető kérdésekkel is, teszem fel a lelkészválasztással.

Egyházi törvényeink revíziója alkalmával, előre láthatólag a lelkészválasztás okos és helyes megoldásának kérdése fogja legjobban próbára tenni az egyetemes zsinat belátását és tapintatos alkotmánytervező érzékét. Az a sok visszaélés, amelyet a most érvényben levő választási törvények alapján megejtett lelkészválasztások különösen az utóbbi időben felszínre toltak, szinte parancsoló hangon követelik, hogy a papi hivatal jó hírnevének megóvása érdekében tenni kell valamit. Némelyek a törvényt szidják, a rendszert ócsárolják, mások meg az ifjabb lelkész-nemzedékben keresik a hibát és több szellemességgel, mint objektivitással megállapítják azokat a feltételeket, amelyekkel az ember a lelkészi pályán ma érvényesülhet.

Az újabb papválasztási törvénytervezetek közül egyik bizonyos centralizáló tendenciát mutat, a másik pedig csekély módosítással a mostani rendszer fentartását célozza. Kétségen kívül mind a kettőnek vannak előnyei is, hátrányai is legalább elméletben, hogy azonban gyakorlati értékek mennyi, erre az idő tudná meg-

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő felsége a király által 2 aranykeresztrel lett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezegteti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott esapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségve-
**** téssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. ****
Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

adni a leghatározottabb feleletet. Nem tudom, melyik lesz a kettő közül kodifikálva, milyen változtatás lesz, ha ugyan lesz, a mostani papválasztási törvényen, de meg vagyok győződve, hogy az újabbik sem fogja meghozni azt az eredményt, amelyet tőle várnak és remélnék. Nem pedig azért, mert egyik tervezet sem méltatja figyelemre azokat a messzebb fekvő okokat, amelyek a választások alkalmával mint mozgató erők szerepelnek s nem riadnak vissza még a törvény feldöntésétől sem, csakhogy érvényesülhessenek. És itt kapcsolódik bele a lelkészválasztás bonyolult problémájába a káplánkérdés, még pedig oly szorosán, hogy annak megoldása, legalább részben, az utóbbiban rejlik.

A botránys választások 90%-át pályázó segédlelkészek provokálják, még pedig nem valami vérmérsékleti túltengés, értelmi vagy erkölcsi defektus következtében, nem mintha az újabb nemzedékben nem volna meg kellő mértékben a törvénytisztelet és a papi hivatás magasztos érzete, nem mintha az eddig érvényben levő választási törvények nem elég körültekintő óvatossággal készültek volna, hanem olyan okokból, amelyek a káplánok mai állapotában gyökereznek. Csak egy pillantást kell vetnünk a segédlelkészek helyzetére és elgondolni, hogy mit nyernek a megválasztással s mindjárt nem tűnik fel oly sötét színben a mai papválasztás. Távol áll tőlem, hogy csak a legkisebb mértékben is helyeseljem az elkövetett visszasságokat, csak magyarázom és érthetővé teszem; olyan mértékben semmi esetre sem botránkozom meg rajtok, amily mértékben helyes erkölcsi érzék mellett a mélyebben fekvő hathatós indokok figyelmen kívül hagyásával megbotránkozni jogom volna.

A segédlelkész — kezében a diplomával is — csak hézagpótló valami, csakis kötelességek tekintetében egész ember, dotációja a más pályákon működő segéd-erők dotációját sem éri el, családalapításra nem gondolhat, nem tartozik bele a papi statusba, mert korpótlék, nyugdíj és más hasonló intézmények szempontjából figyelembe nem jön.

Ma már a káplán nem mehet ki rektoriákra, hogy pár év alatt megtollasodva, hatvan forint és egy pár fejelés csizmáért nyugodtan hirdesse tovább az ígét, vagy pedig beiratkozzék a kunyhó soron heverő diáknak, míg a várva-várt vadszőlős kis papi lakás a maga során meg nem érkezik, hanem ezer koronáért, ami fizetésnek kevés, alamizsnának sok, dolgoznia, nyomorognia kell, mikor tehát feltűnik valahol egy-egy üresedésben levő paróchia, nemes verseny helyett, dühösen vetik rá magukat, mint éhes ragadozók a közös prédára és nyertes az lesz, akinek ökle legkeményebb, körme legélesebb. És ez nem bizonyít mást, minthogy az élet-ösztön erősebb az etikánál. Nálunk a segédlelkészi állapot nem alkalmas a nyugodt várakozásra, hanem terhes nyűg, kényszerhelyzet, melyből az ösztön bármilyen áron szabadulásra sarkal.

Szerintem a lelkészválasztások purifikálására semmi sem lenne oly jótékony hatással, mint a segédlelkészek helyzetének javítása, illetőleg méltányos rendezése. Ha a kezdő fiatal ember megtalálná abban a lét fentartásához legszükségesebb anyagi erőt, tisztességes javadalmat, mely legalább is a tanítók alapfizetésével egyenlő szinten, 1200 koronában és lakásban volna megállapítható, korpótlék és nyugdíj szempontjából pedig a rendes lelkészekkel egyenlő elbírálás alá esnék, mert a képzettség ugyanaz, a betöltött munkakör is a legtöbb esetben azonos. Más pályán találunk is erre analogiát. A közigazgatási pályán, jelesül a jegyzőin, az okleveles és rendszeresített segédjegyző már benne van a jegyzői nyugdíjintézetben. Egyházi törvényeink egyik legnagyobb fogyatékosága, hogy e jótékony intézményekből is kizárja a segédlelkészeket, még hátrább tolja azokat, akik esetleg csak azért kerültek ki legyőzve egyik-másik választás forgatagából, mert becsületességből, szerénységből, törvénytiszteletből tiltott eszközökhöz nem nyúltak s az eszközökben kevésbé válogató társuk megelőzte őket. Demokratikus választáson alapuló egyházalkotmányunk a lelkészi állások betöltésénél nem engedi meg a korszerűt successiót, az e tekintetben előforduló

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZI TÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

visszásságokat, egyenlenségeket legalább is enyhíteni kell, ahol lehet, annnyival is inkább, mert nem mindig a legerdemesebbekre mosolyog a szerencse. E célt szolgálja a nyugdíjnak és a korpótléknak a segédlelkészekre kiterjesztése is. Végül az összes segédlelkészi állások betöltése a presbiterium által eszközöltetnek, mi által az állandóbb jelleget nyerne.

Ilyen elvek szerint vannak szervezve Svájc, Franciaország és ha nem csalódom, Németország területén is a segédlelkészi állások. Ilyen szervezet mellett a segédlelkész nálunk is polgárjogot nyerne, nomád életmódját elhagyná s minden erejét, képességét az egyház külső-belső építésére szentelhetné, ami annak, valamint az egyetemes egyháznak életerejét, működését fokozná, fejlődését nagy mértékben elősegítené. Megnyílna előtte a családalapítás lehetősége, ami gyakran egyik legerősebb indoka a választásoknál tapasztalt nemtelen versenynek. Ma csak a szerencsés választás adja meg a segédlelkésznek a nősülési engedélyt. Más pályákon ez is előre kiszámíthatólag, automaticce bekövetkezik, a segédlelkésznek ellenben várnia kell, míg arra, Fortuna szeszélyes kezeiből, egy sikeres választási jegyzőkönyv alakjában a dispencziót megkapja. Csoda-e hát, ha az ifjú tiszteletes atyafi, aki néha alig tesz néhány lépést az életben, már Amor cselszövéseinek áldozatává lesz, szenvedélytől elvakítva, erőszakkal csikarja ki Fortunától azt, amit az önként adni nem akar.

Nagy szerepe van a theologiák mostani elnéptelenedésében annak a rendezetlen állapotnak, amely a theologia elvégzése és a papi állásba jutás között van. Lehet, hogy csak napokról van szó, egyik-másik lelkészjelöltre nézve kétségtelenül csak napokról, hanem a legtöbbre mégis csak esztendőkről, izzó vágyakozásban átélte hosszú esztendőkről, amelyeket a bizonytalanság, a várakozás és a nélkülözés még százszorta hosszabakra nyújt.

Rendezni kell tehát a káplánkérdést, nem a káplánok miatt, hanem egyetemes egyházunk evolúciója

érdekében. Bele kell olvasztani ezt az ifjú gárdát is az egyházalkotmány gépezetébe, hogy szerves alkotó részévé válják, hogy az a sok nemes hæv és éltető energia ne fecsérlődjék el hiába, ne tévedjen hamis vezetékre, hanem hevítse izzóvá a lankadó egyháziasságot, ne nehezítse, hanem könnyítse meg az egyházkormányzást, hiszen szükségünk van minden munkás kézre, minden pillanatra s minden jó eszmére.

Pancsova.

Orosz Tamás.

Hogy indult meg a háború?

Holdvilágos, hosszú, őszi estéken, éjfél feléig is elbeszélgetnek a tengerihántók. Más időkben vidám dalogatás, tréfás enyegés szokta fűszerezni ezt a munkát, amely voltaképen nem is annyira munka, mint inkább szórakozás. Most azonban, hogy a fiatalság fontosabb dolgokkal foglalatokodik Szerbiában és Galiciában, csendesebbek a kukoricafosztókák. De azért érdemes oda hallgatni a beszélgetésre is. Sok mindenfelét megtud így az ember, amit se könyvekből, se újságokból meg nem tudhatna soha.

Olvasta-e például valaki valahol annak a ministeri tanácskozásnak a történetét, mely a háború kitérőse előtt lefolyt Budán, akarom mondani Bécsben? Pedig itt dönt el, hogy széna-e vagy szalma, béke lesz-e vagy háború?

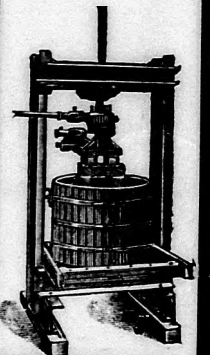
Igaz, hogy akkortájt írtak erről az újságok egyetmást, de tudnivaló, hogy az igazat nem szabad megírniok, azután meg azt, ami a dologban a legnevezetesebb, el is hallgatták. Hadd mondjam hát el én az orosz hadüzenet történetét minden takargatás nélkül, őszintén és igazán, úgy, ahogy a felesemtől Pipás Tuba Gábortól hallottam. Se hozzá nem teszek, se el nem veszek belőle semmit is, hadd tudja meg más is, mi hát az igazság? . . .

. . . Tudnivaló, hogy a mi jó öreg királyunk békeségszerető ember. Ami régen volt, elmúlt; százszor

Tóth Gyula vaskereskedése Debrecen, városház sarkán

Egyedüli raktár Hajdu vármegye és környékére. Eredeti friedlandi „Premier“ és „Meteor“ **folytonégő kályhák**, óriási megtakarítás tüzelő anyagban. Szabadalmazott s javított golyós csapágyon forgó „Ursus“ **borsajtók** kifordítható kosárral, a törköly egydarabban jön ki, a must vasrészekkel nem érintkezik.

megbánta már azt is, hogy valamikor fiatalkorában összekülönbözött velünk.

Míg én élek, addig nem lesz vérontás, — szokta mondogatni a fiatal hercegeknek és minisztereknek, midőn ezek mostanában mindegyre jártak a nyakára, hogy ez a szomszéd is, a másik is fészkelődik, készülődik: közzéjük kellene már vágni.

— Majd, ha én lehunyom a szemem, tehettek, a mit akartok!

Még akkor is, mikor az a betyár népség elpusztította a trónörököszt ártatlan feleségével együtt Boszniában, azt mondta a tüzeskedő minisztereknek:

— Sok csapást elbírtam már, elviselem ezt is. Szegény öcsém halála hadd legyen az én családi gyászom, — népeim békéje az első!

El is csendesültek volna a miniszterek, meg a királyi hercegek a királyi szóra, de megmozdult a nép. A nép, mely ezt a világra szóló gyalázatosságot már nem bírta lenyelni.

Hiszen, ha még ezt is eltűrjük, akkor vége a nemzet becsületének!

Alábbvalók leszünk a cigánynál, — még az sem hagyná a maga vajdáját!

Nosza felzudult a sok nép Bécsnek városában:

— Akasztófára a gyilkosokkal!

— Éljen a háború! Éljen a király!

Szó sincs róla, jól esett a királynak ez a nagylelkesedés, de ezért még nem ment volna bele a háhorúba.

Hisz ezek itt még csak osztrákok. Nem csoda, ha a vérökből való vér omlása haragra gerjesztette őket, de vajjon mit szólnának a háborúhoz a magyarok?

— Indulj fiam Károly s meg se állj Budáig, — parancsolt a király az új trónörökösnek. És, hogy ha azt látod, hogy a magyarok se bánják, akkor Isten neki, ki a karddal s mutassuk meg a világnak, hogy még élünk s van bennünk erő, hogy megbüntessük a gyilkosokat!

Mit jelentett, mit nem az új trónörökös, mikor hazament Budáról, nem tudhatjuk, annyi bizonyos, hogy harmadnapra már a magyar miniszterelnök, Tisza István dirigált Bécs városában is. Rábizott a király mindent. Ő vele íratta meg az utolsó levelet is a szerb királynak, hogy gondolja meg a dolgot még egyszer, akasztassa fel azokat a zsványokat, akik részesek voltak Ferencz Ferdinánd meggyilkolásában, akkor talán-talán még megmentheti nyomorult országát.

Tudni lehetett ugyan előre, hogy mi lesz a válasz, — a saját fiát csak nem akasztatja fel, de azért a hadi régula szerint kitűzték a 24 órai gondolkozási időt.

A huszonnegyedik órában jött a levélhordó, de nem levelet hozott, hanem két nagy zsákot, nem is Szerbiából, hanem nagy Muszkaországból, Szent-Péter várának híres városából.

Mi lehet a zsákban? Ki a feladója? Ámul-bámul

a sok miniszter, de egyik sem mer a zsákokhoz nyúlni, hát hogy ha valami pokolgép van benne.

Megint csak Tisza Istvánnak kell helyt állani.

Király parancsára kioldja a zsákot.

Hát uramfia, ömlik a sok mák kifelé a földre. — Színültig volt mákkal a zsák — mindakettő. Az egyik fenekén levél is volt. Rövid volt a levél, de amint Tisza felolvasta, csakugy sáppadoztak bele az osztrák miniszterek és udvari méltóságok:

„Ahány szem mák van e két köblös zsákban, annyi katonával megyek ellenetek, hogy ha Szerbiának bántódása lésson!”

II. Miklós cár.

De már ennek fele se tréfa.

Mi közünk nekünk a muszka cárhoz s mi köze van annak Szerbiához, — tünődtek, tanakodtak a főemberek.

Mi lesz, ha Szerbia meg nem retirál?

Elbírnunk-e az orosz medvével, mert akárhogy vesszük is a dolgot, csak özönen vannak!

Mondtam, úgy-e mondtam! — sóhajt fel a király...

Erre ismét csak előáll Tisza:

Felséges Uram és királyom! Terhére ne essék bátor beszédem. Kimondott szavunkat meg nem másíthatjuk, jöjjön bár ellenünk ezerannyi haddal a minden oroszok álnoklelkű cárja. A mák csak mák marad!

Nekibátorodtak erre az osztrák urak is. A király pediglen kiadta a parancsot Tiszának:

— Írd meg ezt a cárnak!

Tisza erre rögtön Szegedre utazott s megtöltetett ott egy három vékás zsákot szízig paprikával, a levélre pedig, mit a zsákba dugott, csupán csak ezt írta:

„Nekünk csak ennyi van, de ennek a fele is fölér — két zsák mákkal.”

Mire ez a válasz eljutott Szentpétervárra, akkorára már dörögtek is az ágyúk Belgrád alatt.

*

... Így történt ez és nem másképen, úgy-e tiszteletes uram? — kérdezi tőlem, midőn befejezte fejtegetéseit Pipás Tuba Gábor.

— Lehet, feleltem kitérően, bár csak az tudná ezt igazán megmondani, aki ott volt azon a miniszteri tanácskozáson.

Pipás Tuba Gábor elhallgatott, majd kis vártatva megszólalt megint:

— A fiam írta, a ki most Galiciában van. Akkor tájt Bécsben szolgálta a császárt.

De már erre csakugyan el kellett hallgatnom kétségeskedő észrevételeimet, annyival is inkább, mert tudomásom szerint az öregnek a másik fia meg Szerbiában — „fekszik” ...

Papp László.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

6502—1914. szám.

Nagytiszteletű Esperes úr!

A jövő 1915. évi szeptemberben tartandó lelkész-képesítő vizsgálatokra a következő írásbeli tétteleket tűzöm ki:

I. Az első lelkész-képesítő vizsgálatra:

1. Az újszövetségi exegesis köréből: Kritikai bevezetés előrebocsátásával János apostol első levelének tudományos magyarázata.

2. A dogmatika köréből: A hit fogalma és tartalma a protestáns dogmatikában.

3. Az erkölcesstan köréből: Az erkölcesiség viszonya a kulturához.

II. A második lelkész-képesítő vizsgálatra:

1. Az egyházsónoklattan köréből: Az *Isten* országa eszméjének fontossága az igehirdetés szempontjából.

2. Egyházi beszéd szövegéről: Máté 10., 39. (Aki megtartja az ő életét, elveszíti azt s aki elveszíti az ő életét én érettem, megtalálja azt.)

3. Bibliamagyarázati szövegéről: Luk. 3. 1—14. (Keresztelő János prédikációja.)

4. Káté magyarázatul: 55-ik kérdés (communio sanctorum).

Az első lelkész-képesítő vizsgálat három írásbeli feladata közül a vizsgázó egyet kidolgozván, azt legkésőbb 1915. évi június első napjáig bezárólag *Kiss Ferenc* lelkész-képző-intézeti igazgató úrhoz beadni tartozik.

A második lelkész-képesítő vizsgálatra kilüszött négy tételt a vizsgázók kidolgozván, munkáikat 1915. évi június hó első napjáig bezárólag *Kiss Ferenc* egyházkerületi főjegyzőhöz kötelesek benyújtani.

Midőn erről a nagytiszteletű Esperes urat további intézkedés végett értesítem, atyafiságos szeretettel vagyok: Debrecen, 1914 október hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kérdések . . .

Azt kérdi a Boros Ádám
Legkisebbik csemetéje:
Mondja meg már édes anyám,
Hol van most az édes apám,
Hogy hiába lesem, várom,
Hazajöttét minden este.

— Édes apád, kicsi fiam,
Messze földre ment el,
Ha vissza jön, puskát, kardot
Hoz neked majd nagy örömmel.

— Mondja meg hát édes anyám,
Ha vissza jön édes apám,
Mért öltözött feketébe? . . .
Mért látok most néha-néha
Forró könnyet a szemébe? . . .
Mért veszi most olyan gyakran
Kezébe az imakönyvet? . . .
Mondja meg már édes anyám
Olyan forrón mért ölelget? . . .

— Ne kérd, ne kérd kicsi fiam,
Jer ölembe s mond utánam:
„Jó Istenem, édes Atyám
Hozd vissza az édes apám,
Győzelemmel koronázd meg
Édes, drága Magyar Hazám“.

A jó Isten hallgassa meg
Imádságod,
Most már aludj drága gyöngyöm
Édes álmat . . .

Domján Lajos,
ref. s. lelkész.

Október 31.

A világ népeinek nagy többsége okt. 31-et talán nem is tekinti ünnepnek most, amidőn a történelmi népek élet-halál harca felett lelkesedik az ihletett ifjú, hevül a forrongó férfi kebel s merengenek el az ősz apák. Most, amidőn a magyar nemzeti boldogság szent ügye újra „Phillippihez“ került s a sors által mozgatott szeszélyes hullámok, nemzeti életünk hajóját a siralmas jelen zajgó tengerén ide-oda hánnya-vetik; esüggeteg elfásultság, tehetetlen vergődés tapasztalható minden téren s az a komor hangulat, mely hatalmába kerítette a lelkeket, alig engedi meg, hogy a múlttal szemben megemlékezésünket és kegyeletünket kifejezzük. De mert a jövővel szemben hittel, reménnyel tartozunk, ne engedjük meg magunknak a költő szemrehányását:

„Csak törpe nép felejtethet el ős nagyságot,
Csak elfajult kor hős elődöket“.

s emlékezzünk arról a napról, mely napon háborút üzent a világosság a sötétségnek; amikor a hierarchia büszke épülete és a belőle csodálatosan kiemelkedett pápai trón megingott s a katholicismusnak eme bámulatos ügyességgel összerakott épületéből egy oly kövecskét mozdított ki Luther 95. téttele, mely elegendő volt arra, hogy fölépüljön rajta a mi protestáns Sionunk megdönthetetlen temploma.

A világhódítások eme nagy korszakában emlékezzünk a wittenbergi vártemplom kapuja előtt elfoglalt ama kis talpalatnyi térre, amely a századok futása alatt óriási birodalomná növekedett s melynek világító napja a felszabadult értelem!

* * *

Valamint Krisztus föllépésével egészen új medret ásott magának az emberi nem fejlődése vallási, politikai és társadalmi tekintetben; így Luther föllépésével és a reformáció megkezdésével is egészen új arculatot nyer a világ. Új arculatot . . . mert csak így volt lehetséges az, hogy az az intézmény, mely századokon keresztül tartotta erőss kezében a világoralmat, egy egyszerű szerzetes ajkáról jövő legelső szóatra megváltozzék . . . És amikor az egyének szabadsága az egyház gyámsága alatt állott, mikor vérbe és lángtengerbe fojtottak minden ellenvéleményt, (az albigenseket kiirtották, Huszt, Savonarolát megégették, Vikleff hamvait szétszórták), amikor a hit általi megigazulás forrását eltemették a bűjtök, üres ceremóniák, búcsúk, bűnbocsátó cédulák stb. omladékaival; amikor a vallás alapigazságait s vele együtt a lelkiismereti szabadságot vasbéklyóba verték; az egyszerű augusztinus barátot, mivel az evangéliumból a krisztusi szeretetnek egészen más alakját, az idevülésnek egészen más módját olvasta ki, nem némitotta el a világot kezében tartó hatalom parancsszava, hanem 95 tételével megkezdte azt a „keresztes hadjáratot“, mely Krisztus sirja helyett a lelkiismereti szabadságot sirja vissza s a testvériséget, humanizmust megtisztítja attól a salaktól, mellyel a lélek drága kincseit sok száz év önzése és nagyravágyása eltakarta. A vakság és tudatlanság fonalaiból alkotott vastag takarót, mely elhomályosította, az emberiségnek Isten országát megmutató csillog fényét . . . könyörtelenül tépi szét eme tételével: „Krisztus soha sem rendelte, hogy a búcsú levél, hanem azt, hogy az evangélium hirdettessék.“

E 95 tétel volt a lelkiismereti szabadság legelső hullámcsapása, mely hullámok mind nagyobb és nagyobb gyűrűkben omlottak tovább mindaddig, mígnem előzőlötték a földnek utolsó határait is s már nincs ország, vagy nemzet, melyre többé-kevésbé üdítőleg ne hatott volna ez a mennyből eredt folyó.

Október 31. E nap indította meg az emberiség kulturális életében a szellemi forradalmat s behatolva a romok alá temetett igazság tiszta rorrásához, győzedelmes csata után föltámasztotta azt úgy a hit, mint a társadalmi életben, sőt még az irodalomban is.

Föltámasztotta az igazságot a hit-életben; mert ha eddig a kápráztató, bódító hatású szertartásokkal elaltatott lélek, Istenét nem látva, szenteknél keresett segédelmet, most közbenjáró nélkül kereste az Istent, az Istennél az ő ingyen kegyelméből az üdvösséget. Szóval a vallás újra az Istentől való függés közvetlen érzésére fektetett.

És ha eddig a történelem könyvei véres betűkkel jegyzik föl a zűrzavar, a chaosz, a társadalmi viszály egymásutánjait, most úr és szolga testvérek lesznek az Úr színe előtt, a cirkuszok homokját nem áztatja többé rabszolga vér, a faj-gyűlölet nem kíván áldozatot s miként az Úrnak lelke a teremtés előtti chaoszból rendezett világot alkotott, úgy csinált rendet a reformáció is a társadalmi zűrzavar helyén! E kor szülötte továbbá a szabad vizsgálódás elvének érvényre juttatása. Ugyanis elvetvén a tekintélyen alapuló hitet, azt nem erőszakolni akarta az emberekre, hanem belső igazságának elismertetése útján akarta megnyerni őket. (Innen ered az iskolák nagymérvű szaporodása.)

* * *

Mindezeket összegezve bátran mondhatjuk, hogy e nap története egy lökést adott a civilizáció iránytűjének, mely ezidő óta az egyedüli helyes és magasztos célpontját jelölte meg az emberi tökéletesedésnek . . . s azt a máglyát, melyet a nagykorúságát elért kor szelleme rakott össze a középkori sötétség, szűkkeblűség, a zsarnokság, a korlátlan kiváltságok, a vak fonatizmus fájából; e nap történetéből kipattant szikra gyújtotta lángra!

Az az ember pedig, aki megértve a kor szózatát, élére állott egy világmozgalomnak, aki vaskövetkezetes-ségével és bámulatos akaraterejével a lappangó társadalmi bajokat egy egységes vezéreszme, a hitújítás szolgálatába tudta szegődtetni; — akinek az a világtörténelmi szerepe, hogy levette a társadalom kezéről a középkori zsarnokság békóit és az így fölszabadított emberiséget második Mózesként a középkor sötét földéről az ígért földjére: az újkorba, a szellemi világosság birodalmába vezette: ez az ember Luther Márton volt!

1914 október 26-án.

Zsolnay Imre, hittanhallgató.

— **A Debreceni Református Kollégium** 1914. évi október 31-én, a reformáció évforduló napján délelőtt 9 órakor a nagytemplomban emlékünnepelet tart, amelyre tisztelettel meghívom. Az istentisztelet sorrendje: 1. Fennálló ének: XC. Zsoltár 1. verse. 2. Előének: XXIII. Zsoltár 1., 2. verse. 3. Világosság: Nágeli. Éneki a kollégiumi énekar. 4. Imádság és egyházi beszéd. Mondja dr. Baltazár Dezső püspök. 5. Erős vár a mi Istenünk. Wagner. Éneki a kollégiumi énekar. 6. Utóének: 179. dicséret 10. verse. Debrecen, 1914 október hó 26. A Református Kollégium nevében az Igazgató.

— **A Debreceni Református Kollégium** kebelében fennálló Hittanszaki Önképző Társulat 1914. év október hó 31-én a főiskola dísztermében Reformációi emlékünnepelet rendez, amelyre t. Cimet és k. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté délután 5 órakor. E meghívó belépő-jegyül szolgál. Műsor: 1. Világosság . . . Nágelitől. Előadja a Kollégiumi énekar. 2. Megnyitó. Tartja: Dr. Ferenczy Gyula egyet. ny. r. tanár, a H. Ö. T. felügyelő tanára. 3. Tóth Gyula: Október 31. Szavalja: Fülöp Ferenc hittanhallgató. 4. Ünnepi beszéd. Tartja: Imre János hittanhallgató. 5. Mendelssohn B. B.: Madarak búcsúja. Kettős dal. Előadják: Varga Ferenc és Kaeskö János hittanhallgatók. Zongorán kíséri: Almássy Márton hittanhallgató. 6. Lampérh Géza: Kálvin. Szavalja: Tihanyi Kiss Sándor hittanhallgató. 7. XLVI. zsoltár. Közének.

— **Gróf Tisza István Debreczenben.** E héten magas látogatója volt Debreczennek, a miniszterelnök. A földművelési miniszterrel járta be az orosz betörés színhelyét és mint a kormány feje, röviden felülvizsgálta a közegészségügyi intézkedéseket. Debreczenben rövid ideig időzött, főispánunkhoz szállott s mindent rendben talált.

— **A főiskola gyásza.** Eltemettük Kovács Istvánt, a református tanítóképezde derék fiatal tanárát. Még ma is sebesülten fekszik az internátusban dr. Ecsedi István, ez a nagy jövőt ígérő tehetség, ki akár a debreceni egyetem földrajz tanára is lehetett volna. Heten még távol vannak tanáraink s ott küzdenek a véres haremezön. Ők a dicsekedésünk és a mi büszkeségünk s köztük is leginkább a legfiatalabb, az alig 23 éves U. Szabó Gyula, a 18 esatában részt vett ifjú hős, ki az egész hadjáratot eddig sebesülés nélkül harcolta végig. Ő hozzá állottunk mi is legközelebb. És ime most ő okozta nekünk a legnagyobb bánatot. Jó ismerős, távoli rokon (vitéz katona-orvos) írta meg a szomorú hirt, hogy U. Szabó Gyula hősi halált halt. Ott halt meg a csatamezön. Mikorra a sebesülthordók az ütközet színterére eljuthattak, a hősök virága, a fiatal zászlós már kiszenvedett. Ott földelték el bajtársai és vitéz kapitánya a véres mezőn, ahol testét a közös sírba tették. Az egész kollégium feljajdult e hírre, megbébbentek a jó barátok, sirtak a tanítványok, gyászba borult az előkelő rokonság (főtiszteletű püspökünk és Márk Endre kollégiumi ügyész), csak a szegény szülők reménykedtek még s nem akarták hinni a hírt, melyet, fájdalom, a hivatalos értesítések is megerősítettek. Egy hétig vártunk rá, hogy mint oly sokszor, itt is irgalmasabb lesz a valóság, de hiába vártunk. A nagy gyász megvan, de megvan a vén kollégium s a református tanári-kar nagy dicsősége. Mert szép és dicső a hazáért meghalni s a magyar kálvinista tanárok nem félnek a hazáért meghalni. Az utánunk jövők vigasztalódhatnak. Kollégiumunk falába mi is fényes emléktáblát tétethetünk; a szegény szülőket, a szerető szívű rokonokat azonban csak a jó Isten, aki megvigasztalja. Szívünkben kívánjuk, vigasztalja is meg. Az ifjú hőst, a szeretett tanárt és jó barátot pedig ott az idegen földben eszenesen nyugosztalja.

— **A jó pásztor.** Ján. 10., 11. E cím alatt adja elő főtiszt. Kiss Ferenc egyetemi tanár úr a lelki pásztorok tudományát. Ez a cím illik a kelet-poroszoszói protestáns lelkészekre, akik az orosz betörés idején hűveknek s a községnek a legnagyobb szolgálatot tették. A bíróval együtt és sokszor csak egyedül hátrán védtek a község érdekeit a kegyetlen és rossz indulatú ellenséggel szemben, és ez nem ritkán sikerült is nekik. S ha nem, legalább együtt szenvedtek a szerencsétlen néppel. Egész a halálig, mert mint hivatalosan megállapított, többeket ki is végeztettek közülök. Nem akarták elárulni, hol vannak a német csapatok? Javaikban is sok kár esett. Készpénzüket elrabolták. A kukowi és szitkehemi papokat szájon lötték. Az egyik rögtön meghalt, a másik haldoklik.

— **Lelkész választás.** Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a kőszegremetei egyházközség tegnap 25-én ritka egyértelműséggel, teljesen egyhangúan, meg-

hívás útján való választással 1 fillér költség nélkül Vincze (Venetiáner) Sándor velimirovaci h. lelkészt választotta meg lelkipásztorává. A kőszegremetei egyházközség tagjainak önzetlen egyháziassága mellett a főérdem Ölyüs Lajos derék kántortanítóé, ki úgy a politikai, mint az egyházközségnek lelke, vezetője, atyja. Mi mindent csinalhatnak ők még ketten ebben az avasi oláh tengerben. Hogy kicsoda Venetiáner, tessék felőle megkérdezni Erdős nagy. urat. És tessék a választást példa-képpül állítani a mai korban, amikor . . . stb. Különben legyünk optimisták s tekintsük e választást a berettyóújfaluuval együtt az idők jelének. *Misztli Mihály* lelkész, mint egyik egyházmegyei kiküldött.

— **Németh István dunántúli püspök** ünnepélyes beiktatója komáromi lelkési állásába, amint a Dunántúli prot. lap múlt számából értesülünk, október 11-én történt meg fényes ünnepségek között. Adjon a kegyelem istene az új püspöknek e munkakörében is működésére sok sikert és áldást.

— **A debreceni theologusok.** A mi hittanhallgatóink egy része elment katonának a joghallgatókkal együtt. A másik része, amég nem katonaköteles, végzi tanulmányait. Az itthon maradtak e héten alakították meg a régi, jó nevű kollégiumi hittanszaki önképző-kört, melynek tagjai szent lelkesedéssel 100 koronát szavaztak meg, felerészben a helybeli vöröskereszt, felerészben a hadbavonultak családjainak segélyezésére. Ők rendezik az okt. 31-iki ünnepet is. Legyen Isten áldása rajtok.

— **A pilseni evang. lelkész.** E. Nack pilseni ev. lelkész még fiatal ember, csak 34 éves. Most midőn Németország sorsa forog kockán, őt sem hagyta a germán vér nyugodni és 64 éves apjával együtt beállott katonának. Eddig szerencsésen harcolt s most kapta meg a híres vaskereszt érdemrendet. A mi tanáraink, a hadkötelesek már régóta ott küzdenek a csatamezön. A magyarsággal együtt az erdélyi szász tanárok is felvették a katonaruhát. Közülök való születésére nézve a mi kedves Huss Richárd volt kollégiumi tanártársunk és nemes barátunk is, aki önként állott be katonának. De így tesznek a szász középiskolai tanárok is. A szászoknál az a rend, hogy a tanárok rendszerint mind elvégzik a teológiát s így, mint segédlelkészek, nem is katonáskodnak. Azaz nem katonáskodtak eddig, de most, hogy ebbe a világháborúba keveredtünk, sokan jelentkeztek önkénteseknek s a felsőség nem tesz ez ellen kifogást. Még halottjaik, szerencsére nincsenek. Nekünk mindennap hoz egy-egy kedves társunk hősi haláláról gyászlevelet a posta. A mi fiaink így tanulják s a mi tanáraink így tanítják, hogy szép és dicső a hazáért meghalni.

— **Debreceni kollégiumunknak** ismét mélységes gyásza van, Dr. U. Szabó Gyula, főgimnáziumi tanár f. hó 15-én az északi harctéren a hazáért küzdve, hősi

halált halt. Fájdalommal regisztráljuk sympathikus, szép tehetségű s irodalmi munkásságával is méltó feltűnést keltett ifjú kartársunk szomorú sorsát s fájdalomunk annál igazabb, mert ő már a második áldozata intézetünknek. Emlékét jövő számunkbau méltatni fogjuk, itt megihletődő szomorúsággal gondolunk korai elmúlására s kívánjuk, hogy a hősi fáradoalmak, az emberfeletti erőfeszítés után legyen álma esendes s önfeláldozó halála a haza jövődjének záloga. Haláláról a következő gyászjelentést vettük:

A debreceni református kollégium tanári-kara mély fájdalommal jelenti, hogy dr. újvárosi Szabó Gyula, a kollégium főgimnáziumának tanára, az Országos Református Tanáregyesület jegyzője, a cs. és kir. 39-ik gyalogezred tartalékos zászlósa folyó évi október hó 15. napján a galiciái harctéren, Nowemiasto mellett hősiiesen harcolva elesett és meghalt. Huszonhét évet élt, három évig volt tanár, tizennyolc csatát vívott meg, a tizenkilencedikben dicső halált halt. A kötelesség-érzetnek békében és háborúban példaképe volt. Debrecen, 1914 október hó 28. Siri álmát tegye édessé igaz ügyünk győzedelme!

— **A háború.** Rettenetes hévvel és elszántsággal foly a háború az európai csatamezőkön. Ember-ember ellen küzd elszánt dühvel, leírhatatlan nekivádulessal, mintha a humanismus minden törvénye kiveszett volna. Az angolok, a hirhedté lett business men, már a vitriolos bombákat is alkalmazásba hozták, akárcsak derék francia társaik a hegyes acélrudakat, melyeket repülőgépeikről dobálnak alá. De a végzet igazságos, az ententenak vesznie kell. A német fojtó-gyűrű egyre szűkebbre szorul s végül is összeroppantja nyugaton az egyveleg szövetségeseiket. Efelől kételkednünk egy pillanatra sem lehet. Az orosz koloszust is sikerülni fog feltartóztatnunk és visszaszorítanunk. Szerbia pedig szomorú sorsát ki nem kerülheti. Az események pillanatnyi hullámzása tehát egy csöpp gondot se okozzon, ahol az anyagi és szellemi erővel párhuzamosan oly erkölcsi motívumok is együtt küzdenek, mint a mi oldalunkon, ott a végső győzelem kimaradhatatlan.

— **Október közepén megnyílt Frankfurt a/M.-ban** a város által alapított új egyetem. Ezúttal nagyobb ünnepek nélkül adták át a tudomány ez új hajlékát rendeltetésének, de a Frankfurter Zeitung külön ünnepi számban örökítette meg a nevezetes eseményt, emlékeztetere a világrengető események közt is folytatandó kultur munka szükségességének. A császár, a birodalmi kancellár s a német egyetemek üdvözlő telegrammokban méltatták az új egyetem fontosságát s tolmácsolták szerencsekívánataikat. E helyen mi is kifejezést adunk őszinte örömünknek afelett, hogy az emberi művelődés szolgálatába ismét beállított egy oly hatalmas tényező, mint a frankfurti német egyetem.

— **Báránd község a hadbavonultakért.** Abból a nemes mozgalomból, melyet az egész ország társadalmá indított, Báránd község is kivette és kiveszi a részét. Kenyeret ad az éhezőknek, vigasztalást a szomorodottaknak, lelkesedést önt a hadbavonuló fiatalságba . . . . A község képviselőtestülete Szabó József református lelkész és képviselő indítványozására 60 tagú Jóléti-bizottságot alakított, élén Kolozsi László jegyző és Futó János bíróval; gondnoka Szilágyi Bálint. A bizottság tagjai közül kijelölt egyének házankénti gyűjtésből összehoztak 746 koronát és 11 q terményt. Míg az államsegély megjött, ez adományokból sok asszony tudott éhező gyermekeinek kenyeret adni . . . A Jóléti-bizottság kimondta a Vörös-Kereszt egyesület fiókjának megalakítását, mely most Szabó Józsefné úrnő elnökle alatt 60-nál több taggal működik; gondnoka Gulyás Miklós. Elnök felhívására 120 párna gyűlt össze, melyből 107 a Vörös-Kereszt egyesület raktárához elküldetett, a többi a 15 beteg részére szintén adakozásból berendezett kórház szükségére tartatott vissza (bár erre külön is adtak azóta.). A 15 beteg katonát csoportonként felváltva nagy meglepedésre élelmezik a jószívű gazdaasszonyok . . . . A hadvezetőség felhívására Szabó Józsefné elnök és Raffay Lajosné óvónő gyűjtést indítottak a téli ruhák beszerzésére. Három honleány gyűjtött 108 koronát. A feldolgozáson 38-an munkálkodtak. Beküldetett 64 hósapka, 20 pár érmelegítő, 24 drb hasmelegítő és 198 drb fehérmű. „Aranyat-Vasért” mozgalom Kolozsi László úr és Kolozsi Lászlóné úrnő buzgólkodására szintén megfelelő eredménnyel számolt be a jótékony „Augusztus” alapnak. Szép ünnepély keretében búcsúztak el a besorozott ifjak folyó hó 25-én. A templomban a hívekkel együtt úrvacsorában részeseültek. Istenítség után pedig a Kossúth-szobornál búcsúzott el szép szavakkal az egész község és az egyház nevében Szabó József lelkész, buzdította, lelkesítette őket, Isten áldását kérve rájuk. Majd a dalárda és szavaltat egészítette ki a lelkes kis ünnepélyt. A leányok koszorút adtak át nekik, melyből mindenik egy-egy rózsaszálet és a szalagból egy darabot tett el talizmánul, mely emlékeztetni is fogja őket az otthoniakra, kik imádkoznak a hazáért és érettök.

— **Falvak a falubeli harcosoknak.** Nagyon helyes megoldását találták ki a katonák meleg ruhával való ellátásának a napkoriak és a tarnaszentmiklósiak. Napkor község asszonyai s a község előljárósága elhatározták hogy a falubeli katonák meleg ruházatáról gondoskodnak. A tarnaszentmiklósi fogyasztási- és értékesítő szövetkezet — mint értesülünk — a szegényebb sorsú hadbavonult községi lakosoknak 250 korona értékben 40 drb meleg alsóinget, 40 drb meleg alsónadrágot, 80 darab meleg kapcát s mindezek elküldéséhez 40 drb viaszosvásznon postacsomag-takarót ajándékozott. Ha minden falu így a maga fiáról gondoskodik, egy katona se marad meleg ruha nélkül.

— **Az Illustrierte Zeitung** 12-ik hadi száma ismét érdekes hadi aktualitásokat közöl a francia- és oroszországi harcokról s felvételei között vannak a helyszínére kiküldött tudósítókól készített szénrajzok is. Az illusztrációkat mindenütt magyarázó szövegek kísérik, úgy, hogy e szám tartalma is méltóan sorakozik az előbbi számokéhoz.

— **Diákok a harctéren.** Székelykeresztúrról jelentik, hogy az ottani állami tanítóképző-intézet III. és IV. éves növendékei még szeptemberben önkéntesen jelentkeztek katonai szolgálatra. A diákok közül tizenhét harmadéves és tizenöt negyedéves vált be és ezek tegnapelőtt hagyták el az intézetet, hogy Marosvásárhelyen megkezdjék katonai kiképzésüket. A székelykeresztúri leányok díszes nemzetiszínű lobogót adtak a távozó diákesapatnak, a nőegyesület pedig meleg téli ruhával látta el a fiúkat. — A nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium harminc diákja tegnap vett búcsút az alma matertől, hogy a harctéren küzdjön a hazáért. Délelőtt istenisztelet volt, délben pedig a konviktusban ebéd, ahol a város közönsége és a tanári kar elbúcsúzott az ifjaktól. A diákok délután Marosvásárhelyre utaztak, ahol kiképezik őket.

— **Az erdélyi egyházkerület igazgató tanácsa** az egyházkerületi gyűlés megtartására vonatkozólag úgy határozott, hogy az elnökségnek teljes felhatalmazást ad az ügyek intézésére és a legjobb belátására bízta, hogy mikor hívja össze a tanácskozó és határozó közgyűlést. Mindössze is csak az kívánatos, hogy a tavaszi konvencióra felterjesztendő ügyek idejében elintézhettek legyenek s mivel ez a tavasz folyamán bármikor megtörténhetik, így az erdélyi egyházkerület legközelebbi közgyűlése a tavaszra marad.

— **A máramarosszigeti jogakadémia megnyitása.** Az oroszok máramarosszigeti kalandja után nemcsak a közigazgatás, hanem a tanintézetek is kezdenek megélevenedni a városban. A jogakadémia tanári kara már teljes számban visszatért székhelyére és kimondotta, hogy az akadémia működését haladék nélkül újból megindítja. Az előadások november 1-én megkezdődnek és jelentkezni november 3-ig lehet.

— **Érendréden** a háború alkalmából okt. 11., 18., és 25-én este a nagyközönség számára tartott felolvasás és előadás műsora: 1. „Hymnus”. 2. „Kolera” Kassay Mariskától. 3. „Hetí harci esemény”, Maleczki Miklóstól. 4. „Gépkocsi használat a háborúban”, Csutoros Alberttől. 5. „Az oroszok betörésének jelentősége”, Szaleczky Miklóstól. 6. „Miért megy nehezen Szerbia elfoglalása”, Benky Juliától. 7. „Mi a kötelelessége a hatóságnak és lakosságnak ha, jön az ellenség”. Mit esznek a katonák a háborúban”. „Hogy találunk a puszkagolyók”. „Az alkohol jobban gyilkol, mint a háború”, Csutoros Alberttől. 8. „Tábori tüzéség”, Szaleczky Miklóstól. 9. „Anglia ismertetése”, Csutoros Alberttől. Végül rövid imádság és „Szózat” elénekzése zárta be az estét.

— **Német tudósok tiltakozása.** Angol lapok mesterséges ellentétet vélnek fölfedezni s a világ elé tállhatni az állítólagos porosz militarizmus és a német tudományos világ között. Ez insinuatíót utasítják vissza határozottan a német tudósok egy energikus nyilatkozatban, midőn kijelentik, hogy köztük és hazájuk hősiessen küzdő hadserege között a legkisebb ellentét sem létezik. Ők a tudósok szeretik s működésükben léptenyomon érvényesítik is a katonás rendet s viszont a katonaságot a technikai felszerelés és teljesítő képesség mai, az egész világ által bámult fokára a német tudomány emelte föl. Ahol tehát harmonia van, ott ne keressenek az angol urak ellentétet, seperjenek csak a saját portájuk előtt.

— **Az olvasók szíves figyelmébe.** A debreceni kollégiumi diákok között 25—30 évvel ezelőtt közkezen forgott a *Csokonai jóvendölése* címen ismert kézirat, mely 100—150 esztendőre szóló háborús jóvendöléseket tartalmazott; akinél ilyen írás meg volna, vagy hollétéről tudna, tisztelettel kéretik, hogy a szerkesztőséggel tudatni szíveskedjék.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét *Schuller* vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

6716—1914. szám.

Pályázat

a békésbánati református egyházmegye kötelekébe tartozó *szeghalmi* református egyházközségben lemondás folytán megüresedett rendes lelkészi állásra.

Javaslatom:

1. Tisztességes szabadlakás külső takarítással, a belső takarításnak — beleértve a festést is — évi 100 koronával megváltását a presbiterium kimondotta.

2. Készpénz az egyház pénztárából évenyenként előre fizetve:

a) régi díjlevél szerint . . . . . 252— K

b) 7 öl puha tűzifa és 56 kgr.

só váltsága . . . . . 148— K

c) esketési stólaváltság . . . . . 400— K

d) gabonaváltság . . . . . 915·60 K

3. Szántó föld 96 hold (1200 ölenként számítva).

4. Keresztelési, temetési stóla és anyakönyvi kiadvány jövedelme.

Az összes jövedelem a lakáson kívül a díjlevél szerint 4635 K 60 fillerre van értékelve.

A presbiterium kimondotta, hogy az egyházi s-lelkész ellátását a lelkész köteleességévé teszi s ezért részére évi 400 K díjazást állapít meg. Amennyiben e határozat egyházhatósági

megerősítést nyert, azt az új lelkész vállalni tartozik.

A megválasztott lelkész köteles az előd által eszközölt beruházásokat 110 K megváltási ár mellett átvenni.

Az állás a megválasztás megerősítése után azonnal elfoglalandó.

Pályázati kérvények az E. T. II. t.-c. 16. §-ában említett okmányokkal felszerelten 1914. évi november hó 22. napjáig *Futó Zoltán* espereshez Szentesre (Csongrad megye) küldendők. Debrecen, 1914 október 29-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Hirdetmény.

Darvasi ref. iskolaszék (Darvas, Bihar megye) behívott tanítója visszatérteig helyettést keres. Okleveles tanítót vagy tanítónőt, vagy IV-ed éves képezdészt is elfogad teljes ellátás és havi 40 korona fizetéssel. Okmányolt pályázatok az iskolaszékhez küldendők.

Darvas, 1914 okt. 10.

Molnár Vince,
ref. lelkész.

Pályázat.

A debreceni református tanítóképző intézet pályázatot hirdet a megüresedett mennyiség és természettudományi tanszéken segédtanári állásra.

Pályázhatnak tanítóképző intézeti és középiskolai tanári oklevéllel bíró református vallású tanárok.

A tanszék javadalmazása, ha a pályázónak tanári oklevele van, 2000 (kettőezer), ha oklevele még nincs, csak alapvizsgája, akkor 1600 (egyezerhatszáz) korona az 1914—15 isk. évre.

Az állás november 15-én elfoglalandó.

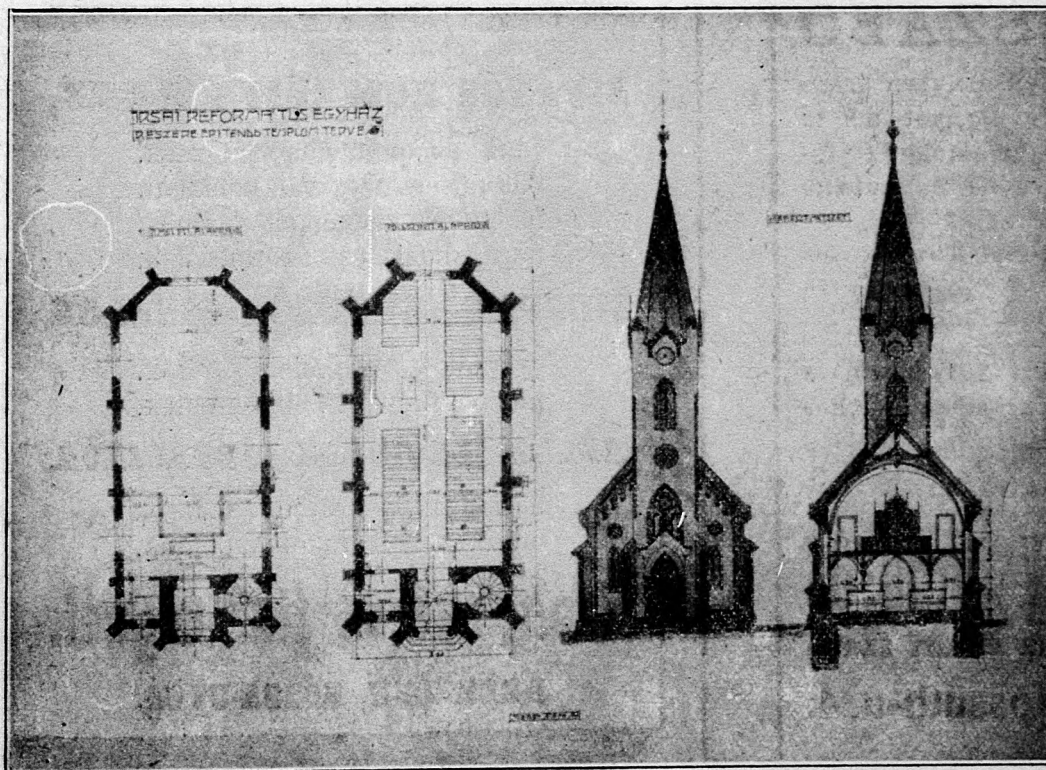
Felhívtnak a pályázni kívánók, hogy okmányaikat a ref. püspöki hivatalhoz f. év nov. 10. napjáig adják be.

Debrecen, 1914 október 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Felviós szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

HOLLOŠ és QUITTNER

**építésszek és építő-
mesterek**

Budapesten

VIII., Mária-u. 11. sz.

Telefon: József 34—10.

Elvállalnak mindennemű, az építési szakba vágó munkálatokat, költségvetések készítését, építkezések keresztülvitelét, valamint régi épületek átalakítását stb. stb.

Nagy gyakorlattal bíró specialisták templomok és iskolák tervezésében és építésében.

Szegény egyház gyülekezeteknek iskolák és templomok, valamint lelkész- és tanítói lakások terveit díjtalanul elkészítik. Adnak szakvéleményt és becslesekét végeznek. — Kívánatra személyesen is megjelennek, valamint szívesen szolgálnak szakkavágó felvilágosítással.

A nőtiszteletű lelkész és tanár urak figyelmébe.

Elegáns, tartós minőségű, modern szabású **őszi és téli fiú- és leányka-ruhákat** szolid áron vásárolhatjuk az előnyösen ismert

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiú- és leánykaruha telepénél
Debreczen, Piac-utca 51., Főpostával szemben.

* Árjegyzék kívánatra díjtalanul küldetik. *

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét felhívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, papi palástokat és fővegeket, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tiszttek, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovsky András

papi, egyenruha és uri szabó
Debreczen, Kossuth-u. 4.

AZ ŐSZI ÉS TÉLI IDÉNYRE

RAKTÁRRA ÉRKEZTEK:

DIVATOS KOSZTŰM KELMÉK,

Bluz és pongyola szövetek, különösen nagy választékban, fekete és sötétkék kelmék, muff, boák és szörmesálok,

MUFF, BOÁK ÉS SZÖRMESÁLOK

gyapjuk és zsenilien kendők, mosó flanellek, barchentek,

MELEG ALSÓINGEK LÁBRAVALÓK,

harisnyák, gyapju takarók olcsó, szabott áron kaphatók.

Szabó Sajos fiai cégnél.

DEBRECEN, RÓZSA-UTCA.